

CATALUNYA DESPRÉS DE JORDI PUJOL

Manuel Milián Mestre

Catalunya serà distinta, però continuarà essent Catalunya. Les coses i les circumstàncies canvien, però les essències no varien ni en política, ni en metafísica. Perquè alguna cosa de metafísica hi ha en allò català, en la catalanitat i en Catalunya. Alguna cosa que roman per damunt de temps i persones. El que canvia és la forma, l'expressió o el concepte temporal, que entre nosaltres sol ser fruit del pacte i de la intel·ligència. En aquest sentit cal parlar de pactes estructurals i de pactes conjunturals. Jordi Pujol, amb la transició, la Constitució i l'Estatut va negociar en el seu dia pactes dels primers, dels que perviuen en el temps. Per això el seu pas per la història de Catalunya i d'Espanya serà ferm i consistent. Escasses anècdotes i moltes categories.

Perquè el president de la Generalitat si alguna cosa ha demostrat és fidelitat a idees, principis, història i valors. Altres polítics, en aquest sentit, haurien d'aprendre d'ell les fonts de la consistència política i els fonaments de la mal-leabilitat estratègica. Ara bé, l'estratègia roman; la tàctica és la que canvia segons el manament de la circumstància. Així doncs, a ningú no pot sorprendre que rubriqui la idea que Catalunya continuarà essent igual d'incòmoda per a Espanya, però igual de necessària. Tanmateix, algunes coses canviaran i no superficialment. Pujol, com Tarradellas, amb els seus estils diferenciats, són irreproduïbles, lamentablement, per a Catalunya, per a Espanya.

La qüestió és si Catalunya disposarà d'un altre home tan providencial com aquests dos. No sol presentar-se entre nosaltres tanta fortuna, encara que la lectura dels temps es farà des d'una altra òptica, però estic segur que mai no modificarà l'essència del problema: Catalunya i Espanya prosseguiran un diàleg difícil i més ple d'incomprensions des de l'altra banda del riu Ebre. Trenta anys de periodisme i de política m'han convençut d'aquesta inexorable evidència. Als catalans no ens entenen des de determinades fron-

teres mentals regades pel riu Pisuerga o el Duero. Hi ha massa història heretada en la subliminalitat de l'"orden y mando" castellà que impedeix entendre la subtil esgrima florentina dels catalans. "Els castellans –com deia Tarradellas– sí que saben governar, perquè sempre ho han fet". Ara bé, no saben entendre la raó profunda de les sensibilitats perifèriques, no capten els matisos de la nostra diversitat, producte de generacions i generacions de mixtificació i d'experiències de vegades contradictòries.

La política a Catalunya, després de Pu-

“Potser faltará un líder, però pot sorgir del si de la societat civil davant l'orfandat de la classe política.”

jol, continuarà sent més del mateix amb una certa confusió de protagonismes. No em sembla aclaridor el panorama actual de futur. Es troben a faltar determinades consistències, i sobren mancances que poden facilitar maximalismes i visions utòpiques. Del radicalisme infantil no surten les solucions, ni tampoc de lideratges oscil·lants que no tenen generalment un equilibri capaç de dissenyar estratègies a llarg termini –una de les màximes aportacions de Jordi Pujol– que faciliten el diàleg i el protagonisme espanyol de Catalunya. Que diferent seria Espanya si entengués la ment dels catalans!

L'actual maduresa democràtica facilitarà una revisió de determinats conceptes sobre el futur de Catalunya? Crec que aquest és un recurs ric dialècticament, però escassament rendible. L'òptica acon-

sellable en un projecte catalanista està en la recerca decidida d'una ampliació espanyola de les idees catalanes, d'un concepte de la realitat econòmica i de la vigència de la identitat com a element vertebrador de les diferències integrades. És massa potent el repte globalitzador per a perdre's en distingos que posin en perill la valència de la nostra cultura social. Tocant de peus a terra, Catalunya ha de trobar un camí de lideratge social, cultural i polític en una Espanya diversificada en identitats històriques i integrada en un projecte comú cap a la ineludible transnacionalitat del procés global.

Per això els polítics postpujolistes han de tenir la ment en l'horitzó sense moure les sabates de les seves petjades; han de buscar la via de l'entesa dialogada, en lloc del conflicte; han de retornar a la societat civil la seva veu perquè moderi i moduli un procés d'excedents politicistes d'una certa desviació partidista. Potser faltará el líder, però com tantes vegades ha succeït a França, pot sorgir del si de la societat civil davant l'orfandat de la classe política. A mi no m'estranyaria que això succeís; i de fet, avui està en la societat civil, entre professionals, el que pogués ser la solució, si les estructures del poder democràtic no s'obstinen a cremar els millors caps de generacions encara en plenitud, però allunyada per edat del *juvenilisme* fàcil i ignorant. Del seny català, n'espero una eixida valenta i sensata, sense melindros al diàleg, ni actituds tancades. La identitat és tan irrenunciable com la prudència davant la política virtual. En l'era de la informació el present s'edifica sobre els fets, sense oblidar alguna filosofia que sigui l'argamassa que consolidi la nova realitat plural. El postpujolisme consisteix a aplicar l'argamassa i tractar de projectar més enllà de l'Ebre l'argument de les nostres solucions històriques més apreciables i respectades.

Professor d'ètica al Centro Universitario Francisco de Vitoria (Madrid) i ex-diputat del PP al Congrés